

บัญญัติ :

คำนิยมแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง

บัญญัติฉบับที่ :
ค่านิยมแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง

พระมหากษัตริย์ มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์, รศ.ดร.

ออกแบบปก รูปเล่ม :

สัญญา พานิชยเวช

โรงหนังสือ โรงนาบ้านไร่

www.facebook.com/nokkaweeweb

e-mail : nokkaweeweb@gmail.com

พิมพ์ที่ :

โรงพิมพ์ บจก. สุขุมวิทการพิมพ์

๓๐๐ ซ. สุขุมวิท ๙๗/๑ ถ.สุขุมวิท แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

คำปรารภ

หนังสือเล่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของการร่วมเฉลิมฉลองปีพุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปีแห่งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า โดยที่ผู้เขียนได้ใช้ความเพียรพยายามส่วนตนที่จะ “ต่อยอด” การทำงานวิจัยกลุ่มร่วมกับนักศึกษาศาสนาชั้นพระปกเกล้า ในหลักสูตรการเมืองการปกครองสำหรับผู้บริหารระดับสูง รุ่นที่ ๑๕ โดยการนำเสนอชุดของกระบวนทัศน์ทางศาสนา วัฒนธรรม และหลักการต่างๆ มาบูรณาการและอธิบายให้สอดคล้องกับมิติการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งกระบวนทัศน์ดังกล่าวได้ผ่านศึกษา เรียนรู้ การสัมภาษณ์ สัมมนา และแลกเปลี่ยนมุมมองกับกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม ตลอดระยะเวลาที่ได้ศึกษาและเรียนรู้ประมาณ ๘ เดือนในสถาบันพระปกเกล้า

เจตนารมณ์หลักของหนังสือเล่มนี้ คือการนำเสนอทางเลือกหนึ่งในการสร้างความปรองของชีวิตและสังคมผ่านชุดความคิดหลักที่ชื่อว่า “ปัญญาสดมภ์” โดยมีเป้าหมายหลักในการถอดบทเรียนต่างๆ ที่ผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ไปสู่การนำเสนอและพัฒนาค่านิยมแห่งชาติที่เอื้อต่อการสื่อสารในเชิงบวกของกลุ่มนักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนอันจะก่อให้เกิดความปรองดอง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิต และสังคมมากยิ่งขึ้น

เชื่อมั่นว่า “ปัญญาสดมภ์” ค่านิยมแห่งชาติที่เป็นเสาหลักทั้ง ๕ เสา ซึ่งประกอบด้วย “ความจริง ความเป็นกลาง

ความรับผิดชอบ ความรัก และความสามัคคี” ที่ผ่านการเห็นชอบร่วมกันจากการศึกษาวิเคราะห์ สัมมนากลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มคนต่างๆ ในสังคม จะก่อให้เกิดคุณูปการต่อการสร้างสังคมปรองดองของสังคมไทยทั้งชีวิตคน และโลกทัศน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ขออนุโมทนาขอบคุณ ศ.ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า รศ.ดร.นิยม รัฐอมฤต ผู้อำนวยการวิทยาลัยการเมืองการปกครอง สถาบันพระปกเกล้า อาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองท่านคือ รศ. ประณต นันทิยะกุล และอาจารย์มนตรี ตันทวิวิรัตน์ รวมไปถึงผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน และนักศึกษา ปปร. กลุ่มที่ ๔ ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เขียน ได้มีโอกาสศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และผลิตผลงานทางวิชาการให้เกิดประโยชน์สุขอย่างยั่งยืนตามวิสัยทัศน์ของสถาบันพระปกเกล้าที่เห็นว่า “สถาบันทางวิชาการชั้นนำที่มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาประชาธิปไตยและธรรมาภิบาลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างยั่งยืน”

พระมหาพรหม ธมฺมหาโส, รศ.ดร

ปณฺจถมฺภคคถถ

อินทรวีเชยรณฺนทฺ

สจฺจณฺจ มชฺฌลลิตฺตจิตฺตภวโ
กิจฺจณฺณตถา เปมสมคฺคตถาโ
ถมฺภค อิเม ปณฺจ พหุปการถ
สภคคิยถ รณฺนฐปสถสนสสสถติ ๕

แปลว่

อ.ธรรม ๕ อย่างเหล่านี คือ ๑) ความจริง ๒) ความ
เป็นกลาง ๓) ความรับผิดชอบ ๔) ความรัก และ ๕)
ความสภคคิเป็นธรรมดจเสถหลัก มีอุปการะภคภค
การสื่อสารทงการเมือภคปภคองบ่านเมือภคเพื่อสร้ภค
ความปภคองดอง ๕

นายช่านาณฺ เกิดช่อ
เจ้าหน้าท่ปภคจ่ากองวิซาทกรมทหวิทถลลย
มทจพาลภคภคณราชวิทถลลย
ปภคพ่ันท์

ปัญญาสคมภ

คำนิยมของชาติปราชญ์สนอง
เพื่อสร้างความปรองดองเป็นของขวัญ
ปัญญาสคมภชีวิตปัจจุบัน
สื่อสารกันทางการเมืองบอกเรื่องราว

ลัจจะธรรมความจริงเป็นสิ่งแท้
มิเปลี่ยนแปลงถดถอยตามร้อนหนาว
ก่อนจะพุดสดีตั้งทุกครั้งคราว
ถ้อยคำกล่าวบาดหมางอย่าสร้างพาล

ความเป็นกลางป้องปกอย่าบกรพร่อง
ตามครรลองเหตุผลวางบนฐาน
ยุติธรรมนำทางสร้างหลักการ
อคติก้าวผ่านสมานใจ

ความเข้าใจในหน้าที่ศักดิ์ศรีท่าน
ทำเพื่อบ้านกู้เมืองเป็นเรื่องใหญ่
รู้จักรับผิดชอบก่อปรการไต่
อย่าทิ้งให้มิตรญาติเหมือนขาดแกน

ภาษารักเชื่อมกวีที่หว่าน
ไม่เปรียบปานคำขานที่หว่านแสน
หากความรักไม่แน่นอนใจคลอนแคลน
คงไม่มั่นคงที่ใ้ไม่ตรีกัน

ความผูกโกรธอิจจานำมาให้
บาดหมางใจหักร้างไม่สร้างสรรค์
ความรู้ร้อนแรงอดีตปัจจุบัน
สามัคคีพลั้งนั้นนับวันจาง

ปัญญาสดมภ์ข้อกรองย่อไว้
สื่อสารให้มีร่องรอยอย่าปล่อยว่าง
ห้าข้อน้อยยามองข้ามตามแนวทาง
มาร่วมสร้างปรงดองเกิดผองเรา

ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประพันธ์

หลักปรัชญาสคตมภ์....

สร้างสรรคสังคมไทยให้ร่มเย็น

พูดความจริงตามท่เห็น
เลือกเฟ้นความเป็นกลาง
ร่วมน้ำน้กสร้างรับผิชอบ
มุ่งประกอบด้วยความรัก
ใจพร้อมภักดีสามัคคี

ดร.แสวง นิลนามะ

อาจารย์ประจำคณะพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประพันธ์

พูดความจริงตามที่ได้เห็นไม่เน้นข้าง
ใจเป็นกลางว่างอคติดำริเห็น
ร่วมกันรับผิดชอบกอบบำเพ็ญ
และมุ่งเน้นความรัก, สามัคคี

ดร.แสวง นิลنامه
อาจารย์ประจำคณะพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ประพันธ์

บัณฺฑ จ ส ต ม ภั

ค่านิยมแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง

การสื่อสารวิกฤติ ชีวิตและสังคมไทยไร้ทางออก

ในขณะที่สังคมไทยกำลังเผชิญหน้ากับวิกฤติการณ์ ความขัดแย้งอันเกิดจากการแย่งชิงผลประโยชน์ ความต้องการ ค่านิยม และโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมที่ เหลื่อมล้ำจนนำไปสู่ความรุนแรงนั้น พบว่า ตัวแปรสำคัญที่ ก่อให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรงนั้นสามารถประเมินได้ จากการอธิบายและตีความประชาธิปไตยในแง่มุมที่แตกต่างกัน จนนำไปสู่การตั้งข้อสังเกตและถกเถียงกันเกี่ยวกับคุณภาพ ของประชาธิปไตยที่เน้นคุณธรรมจริยธรรม และประชาธิปไตย เริงปริมาณที่เน้นเสียงข้างมากจากการเลือกตั้ง

เครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่คู่ขัดแย้งกลุ่มต่างๆ พยายามที่จะมาช่วงชิงฐานมวลชน และสร้างความชอบธรรม ให้แก่กลุ่มของตัวเองนั้นก็คือ การใช้ “สื่อ” มาเป็นอุปกรณ์ การสื่อสารจากกลุ่มการเมืองต่างๆ ไปสู่ประชาชนเพื่อให้เข้าใจ และรับรู้ข้อมูลตามที่กลุ่มต่างๆ ได้วางวัตถุประสงค์ในการสื่อ เอาไว้ แต่ปัญหาก็คือการเลือกรับสื่อ หรือการนำเสนอผ่านสื่อในกลุ่มต่างๆ ได้เสนอความเห็นทางการเมืองที่สอดคล้อง กับมุมมองของตน และแบ่งขั้วแยกข้างกันอย่างเห็นได้ชัด จนทำให้ความรุนแรงได้ขยายตัวไปถึงระดับครอบครัว ซึ่งนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่แตกร้าวจนนำมาซึ่งการสูญเสียอย่างประมาณ ค่ำมิได้ และเกิดสภาพสังคมแห่งความหวาดระแวง

แม้ว่าการสื่อสารทางจะเปรียบประดุจเส้นใยประสาท ของระบบทางการเมืองโดยมีบทบาทเป็นตัวกลางระหว่าง นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน กล่าวคือ เป็นช่องทาง ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเปิดพื้นที่ให้ประชาชนได้รับรู้ และเป็นกระบวนการในการ นำข้อเรียกร้อง และความต้องการของประชาชนไปสู่ นักการเมืองผ่านสื่อมวลชนอันจะนำไปสู่การสนองตอบต่อ ความต้องการของกลุ่มคนต่างๆ ในสังคมได้เป็นอย่างดี แต่ ในสถานการณ์ปัจจุบัน การสื่อสารทางการเมืองกลับเป็น “ตัวแปร” สำคัญประการหนึ่งในสร้าง “ความขัดแย้ง” และ นำไปสู่ความรุนแรงในมิติต่างๆ

จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมือง ที่ก่อให้เกิดการ “แปลกแยกและแบ่งฝ่าย” ดังกล่าว งานนี้จึง มุ่งเน้นที่จะนำหลักจริยธรรม วัฒนธรรม และหลักการสำคัญ อื่นๆ มาบูรณาการเพื่อพัฒนาค่านิยมแห่งชาติ (National Values) ซึ่งเป็นหลักการที่จะนำไปสู่การสื่อสารทางการเมือง เพื่อสร้างความปรองดองในสังคมไทย อันจะส่งผลต่อการส่งเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างกัน โดยมุ่งเน้น การพัฒนาค่านิยมแห่งชาติ และออกแบบค่านิยมแห่งชาติไปสู่ แนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้หน้การเมือง สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไปสามารถคิด พูด และแสดงออก ต่อกันด้วยความจริงใจ รัก เคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น

การสื่อสารทางการเมือง: สร้างความปรองดองหรือ ความแตกแยก

สถาบันพระปกเกล้าได้จัดทำวิจัย เรื่อง “โครงการ วิจัยการสร้างความปรองดองแห่งชาติ” ได้ย้ำเน้นให้ถึงตัว สำคัญหนึ่งของการขัดแย้งในสังคมว่า “เกิดจากการชั้นนำของสื่อ และสื่อที่เป็นเครื่องมือทางการเมือง” ดังข้อความที่ว่า

“สื่อที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงทางการเมืองที่ผ่านมาได้เน้นการนำเสนอเพียงด้านเดียว จนทำให้ความขัดแย้งขยายวงกว้างและหยั่งรากลึกถึงสู่ทุกระดับของสังคม ทุกวันนี้จึงมีการวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมถึงจรรยาบรรณในฐานะสื่อมวลชนว่า มีการเลือกข้างและเลือกใช้ข้อมูลบางประการในการนำเสนอ บางครั้งมีการเบี่ยงเบนประเด็น หรือมีการให้ข่าวสารข้างเดียวซึ่งในบางกรณีทำให้เกิด การบิดเบือนความจริง นอกจากนี้ สื่อบางสำนักยังสร้างวาทกรรมแห่งความเกลียดชัง จนกลายเป็นการยั่วยุ และสร้างบรรยากาศแห่งความไม่เป็นมิตรระหว่างกันในสังคม”

● นายมาร์ตติ อาร์ทิซารี

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการตั้งข้อสังเกตของ นายมาร์ตติ อาร์ทิซารี อดีตประธานาธิบดีฟินแลนด์ เจ้าของรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ ที่ได้แสดงความห่วงใยในประเด็นนี้ว่า “ตนอยากจะทำให้สื่อมวลชนไทยมีบทบาทชี้นำสังคมไทยให้เกิดความปรองดองมากขึ้น”

ประเวศ วะสี

คำถามมีว่า อะไรเป็นแปรสำคัญที่นำไปสู่การสื่อสารทางการเมืองจนก่อให้เกิดความขัดแย้งจนนำไปสู่ความรุนแรง **ประเวศ วะสี** ได้วิเคราะห์สาเหตุสำคัญที่ซ่อนตัวอยู่เบื้องหลังของวิกฤติการสื่อสารทางการเมืองเอาไว้ที่น่าสนใจว่าการสื่อสารที่ขาดสัมมาวาจา โดยเน้นการสื่อสารเชิงเกลียดชัง ก่อให้เกิดความแตกแยกที่พาสังคมไทยไปจ่อที่ขอบเหวแห่งมิคสัญญีภัยพิวาท และขาดความเมตตากรุณาเป็นพื้นฐาน จึงทำให้ผู้สื่อสาร และผู้รับสารขาดการฟังและขาดการพูดด้วยความเข้าใจ ซึ่งส่งผลต่อการสานสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างลึกซึ้ง จนนำไปสู่ความขัดแย้ง และกลายเป็นความรุนแรงใน

ที่สุดดังที่ **อดัม คาเฮน** นักสันติวิธีชื่อดัง ได้ชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารทางการเมืองที่เน้น “อำนาจ” หรือ “ความแข็งแกร่ง”

 อดัม คาเฮน

แต่เพียงประการเดียว โดยมีได้ตระหนักถึงความสำคัญของ “ความรัก” ซึ่งเป็นตัวเชื่อมสมานให้เกิดความรัก ความเอื้ออาทร และปรารถนาดีต่อบุคคลอื่น ๆ มักจะนำไปสู่ความขัดแย้ง และแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเสมอ

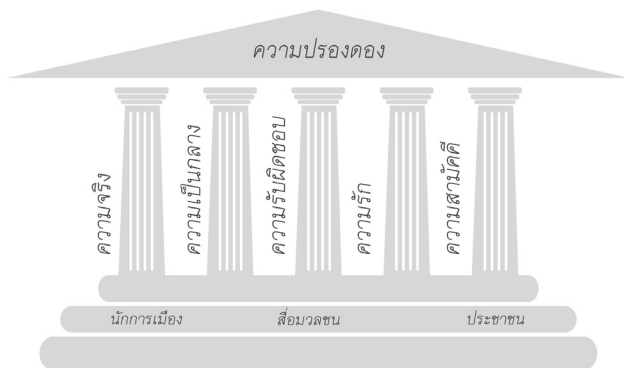
ในบางสถานการณ์ การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การให้สัมภาษณ์ทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และการโพสต์ข้อความเกี่ยวกับการเมืองลงในเฟสบุ๊ก หรือ ทวิตเตอร์ มักจะมุ่งหวังผลประโยชน์ต่อความนิยมของกลุ่มตน ซึ่งมีนัยยะที่สะท้อนให้เห็นว่า เป็นการสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อที่จะได้ผลประโยชน์จากกลุ่มผู้รับสาร โดยไม่คำนึงถึงวิธีการ และความสัมพันธ์ว่าจะจะเป็นไปในเชิงลบหรือก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อบุคคลอื่น หรือกลุ่มคนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสื่อสารที่นำไปสู่ “ความแปลกแยก” “แบ่งแยก” และ “แตกแยก” ของคนในสังคม ซึ่งเน้นการ “เสียดสี” “การส่อเสียด” หรือ “การพูดเพื่อเจ้อ”

บัญญัติสมรรถ: ค่านิยมแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง

“การสื่อสารทางการเมือง” ในหลายสถานการณ์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น มักจะได้รับการตั้งข้อสังเกต จากกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมว่า “ยั่วยุให้เกิดความขัดแย้ง

และความรุนแรง” จนนำไปสู่การ “แบ่งฝักแบ่งฝ่าย” และ “แบ่งสีและแบ่งข้าง” อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ที่จะทำให้เกิด “ความปรองดองและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม” ได้นั้น จำเป็นต้องพัฒนา “ค่านิยมแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง”(National Values in Political Communication for Reconciliation)

จากการศึกษา ผู้เขียนได้บูรณาการองค์ความรู้สำคัญที่เป็นแกนหลัก ทั้งจากจริยธรรมทางศาสนา วัฒนธรรมเชิงบวกของไทย และหลักการของนักคิดต่างๆ ในสังคมไทย และต่างประเทศไทย โดยการนำไปวิเคราะห์เพื่อจัดทำร่าง จนนำไปสู่การสัมมนาในกลุ่มใหญ่ กลุ่มย่อย และสัมภาษณ์เชิงลึก แล้ว ทำให้ได้ค่านิยมหลักแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมือง เพื่อสร้างความปรองดองใน ๕ คำหลัก ดังที่ปรากฏในแผนภูมิที่เรียกว่า ปัญจสดมภ์ หรือเสาหลัก ๕ เสา ซึ่งเป็นค่านิยมหลักต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง

ภาพแสดงบัญญัติธรรม์ หรือเสาหลัก ๕ เสา ซึ่งเป็นค่านิยมหลักต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง ค่านิยมหลักทั้ง ๕ เสา นั้น ประกอบไปด้วย (๑) เสาความจริง (๒) เสาความเป็นกลาง (๓) เสาความรับผิดชอบ (๔) เสาความรัก และ (๕) เสาความสามัคคี โดยเมื่อนักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนเป็นฐานรากที่จะก่อให้เกิดกระบวนการรับรู้ และปฏิบัติร่วมกัน โดยมีเสาทั้ง ๕ เป็นแกนการปฏิบัติในส่วนบนสุดซึ่งเป็นหลังคา คือ “ความปรองดอง” ซึ่งวางทับอยู่บนเสาทั้ง ๕ เพื่อทำหน้าที่ให้นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนได้รับประโยชน์จากหลังคาดังกล่าว

สำหรับจิตสุดมรก หรือเสาทั้ง ๕ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักการในการรับรู้และปฏิบัติร่วมกันนั้น ก่อเกิดจากค่านิยมต่างๆ ที่ได้นำมาหลอมรวมเป็นต้นเสาทีซึ่งสามารถที่จะอธิบายโดยละเอียดดังต่อไปนี้

๑. เสาคความจริง

ความจริง (Truth) คือ สิ่งที่ปรากฏอยู่ มีอยู่ หรือเป็นอยู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติโดยไม่มี การเปลี่ยนแปลงไปตามตัวแปร หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เข้าไปบีบบังคับ หรือมุ่งหวังที่จะให้เป็นไปตามความปรารถนา

๑) ความจริง : เพราะนิยามต่าง จึงปฏิบัติต่าง ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไทยขณะนี้คือ การนิยามความหมายที่แท้จริงของความจริง ซึ่งในงานนี้ คณะผู้วิจัยจะนิยามความจริงเพื่อจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังนี้

(๑) ความจริงตามที่มีนเป็นคือความจริง ที่มีอยู่คงอยู่ตามสภาพของมัน โดยไม่ขึ้นกับกาล เทศะ บุคคล หรือตัวแปรต่างๆ และความจริงชนิดนี้ไม่มีใครไปผูกขาดครอบงำ หรือเกาะเกณฑ์เอาเองได้ (Ultimate truth)

(๒) ความจริงที่สังคมใดสังคมหนึ่งสมมติความจริงบางอย่างขึ้นมาเพื่อใช้ ประโยชน์ในมิติต่างๆ เช่น การสื่อสาร กฎเกณฑ์ และกติกา ซึ่งเอื้อต่อการรับรู้ และปฏิบัติร่วมกันของสังคม ภาษาอังกฤษเราอาจจะใช้คำว่า “Compromise Fact” หรือ “Conventional Truth”

(๓) ความจริงที่เรา/กลุ่มของเราอยาก/ไม่ยอม
ให้มีหรือเป็น ความจริงนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งใช้อ้างอิง
เป็นชุดความจริงที่สร้างขึ้นมาสําหรับใช้อ้างอิง รับรู้ และ
ตอกย้ำภายในกลุ่ม

สรุปแล้ว กลุ่ม (๒) จะใช้ (๑) เป็นกรอบใน
การอ้างอิง เพราะเชื่อว่า ถ้าการอธิบายหรือนิยามความจริง
ที่ใกล้เคียง และสอดคล้องกับธรรมชาติ หรือธรรมมากที่สุด
จะก่อให้เกิดการยอมรับมากที่สุด เพราะตัวธรรมจะทำให้
ผู้อ้างมีความชอบธรรมมากกว่า อีกทั้งจะทำให้รับรู้ถึง
ความเป็นธรรมได้มากกว่า

ในขณะที่กลุ่ม (๓) ได้ใช้กรอบ (๑) และ (๒)
มาเป็นแนวทางในการอ้างอิง ถึงกระนั้น กลุ่ม (๓) มักจะ
นำมาหลักการ และแนวทางของกลุ่ม (๒) มากล่าวอ้าง
เพื่อให้เกิดความสมเหตุสมผล สอดคล้องกับอุดมการณ์ ผล
ประโยชน์ ความต้องการ และรับได้มากกว่า แม้จะทำให้มีการ
ตั้งข้อสงสัยได้ว่า ไม่ค่อยชอบธรรมและเป็นธรรมเพียงใด
ก็ตาม

เหตุผลที่กลุ่ม (๓) ไม่ประสงค์ที่จะนำ (๑) มาอ้าง
เพราะความจริงตามกรอบของ (๑) นั้นมีเกณฑ์ที่แน่นอน
ชัดเจน ไม่ขึ้นตรงต่อเงื่อนไขของกลุ่มหนึ่งกลุ่มใด ในขณะที่
(๒) นั้น มีความยืดหยุ่นสูงกว่า และสามารถอ้างได้ว่า
เมื่อนุญชั้ไม่สมบูรณ์ ตัวหลักการและกฎเกณฑ์ที่มนุษย์

กำหนดขึ้นย่อมไม่สมบูรณ์เช่นกัน จากกรอบนี้กลุ่ม (๓) สามารถนำมาอธิบาย ๓ ความให้สอดคล้องกับผลประโยชน์และความต้องการของกลุ่มได้มากกว่า

๒) มายาคติความจริง ในขณะที่สังคม บางส่วนเรียกร้องเพื่อให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคม และหลายครั้งที่กลุ่มคนในองค์กรเกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับข้อมูลผลประโยชน์และความต้องการนั้น คำถามที่เรามักจะได้ยินก็คือ “ควรเปิดเผยความจริงให้กระจ่างชัด” เนื่องจากว่าความจริงดังกล่าวจะนำไปสู่ทางออกที่พึงประสงค์ในลักษณะอื่นๆ ต่อไป อย่างไรก็ตาม บางกลุ่มมักจะไม่นิยมที่จะให้ดำเนินการ เพราะมีมายาคติเกี่ยวกับความจริงอย่างน้อย ๓ ประการ (๑) ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่เคยตายจากโลกนี้ แต่การพูดหรือเปิดเผยอาจจะทำให้เราตายเร็วขึ้น (๒) อย่าพูดหรือเปิดเผยความจริง เพราะความจริงดังกล่าวแม้จะเป็นเรื่องจริง แต่การนำเสนออาจจะนำไปสู่การทำร้าย หรือทำลายซึ่งกันและกัน ฉะนั้น จึงไม่มีประโยชน์อันใดเลยที่จะนำเสนอความจริงดังกล่าว (๓) ความจริงไม่ได้ขึ้นอยู่กับความจริงหรือข้อเท็จจริงแต่ขึ้นอยู่กับว่าใครนำเสนอความจริง

จะเห็นว่า ท่าทีของทั้งสามกลุ่มนี้ มองความจริงประดุจอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่สามารถนำมาเป็นเครื่องมืออันร้ายกาจ

เพื่อใช้ประทัดประหารซึ่งกันและกันได้อย่างน่ากลัว ในขณะที่
ฝรั่งมองว่า “พูดหรือนำเสนอความจริงออกมาเถอะ แม้ว่าความ
จริงดังกล่าวจะทำให้เราต้องเจ็บปวดก็ตาม” แต่ก็มีคำถามว่า
“โกหกขาว” เกิดจากสังคมฝรั่งมีใช่หรือ? หรือสังคมเอเชียก็เป็น
เช่นนั้น!

พระพุทธศาสนาเสนอว่า ความจริงนั้น หากพูด เปิดเผย
หรือนำเสนอไปแล้ว อาจจะทำให้คนฟัง หรือกลุ่มคนต่าง ๆ
เกิดความรู้สึกที่ไม่พอใจเพราะเสนอแนะอาจจะทำร้ายกัน ในขณะนั้น
ไม่เหมาะกับกาลเวลา ไม่นำไปสู่การประสานสามัคคี ไม่ก่อให้เกิด
ประโยชน์แก่ตนเอง สังคม ประเทศชาติ และชาติเมตตา
จิตในการนำเสนอความจริงโดยมุ่งที่จะทำร้ายบุคคลหรือสังคม
ก็ไม่ควรที่จะเปิดเผยหรือนำเสนอความจริง หากพิจารณาใน
ลักษณะเช่นนี้ดูประหนึ่งว่า พระพุทธศาสนาจะนำแก่นของของ
สัพพริสตรธรรมมาเป็นหลัก โดยเน้นถึงการตระหนักถึงตัวแปร
ต่างๆ คือ เหตุ ผล ตน ประมาณ กาล ชุมชน และบุคคล
แนวทางเหล่านี้ อาจจะสามารถประนีประนอมได้
หากมีการตกลง หรือมีข้อตกลงร่วมกันก่อนที่จะมีการเปิดเผย
ความจริงว่า หลังจากเปิดเผยแล้วเราควรมีทำอย่างไร
หากข้อมูลเป็นเช่นนั้น เราควรเตรียมตัวและเตรียมใจอย่างไร
หากข้อมูลเป็นเช่นนั้น เราจะได้รับผลกระทบอย่างไร และจะมี
ทางออกอย่างไร? เมื่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันต่อผล

บวกและลบ เราจึงเริ่มกระบวนการค้นหา และเปิดเผยข้อเท็จจริง
ประเด็นหลังนี้ อาจจะสามารถนำมาเป็นแนวทางใน
การสร้างความปลอดภัยให้แก่ประเทศของเราได้ คำถามคือ
เรากล้า อดทน หรือประสาทแข็งเพียงพอหรือไม่ที่จะเปิดเผย
และรับฟังความจริง หรือแท้ที่จริงแล้วเราอาจจะเชื่อตามที่ฝรั่ง
ชอบพูดว่า “บอกความจริงมาเถอะ” แม้ความจริงนั้นจะทำให้
เราเจ็บปวดก็ตาม สรุปแล้วประเทศไทย เมื่อค้นหาความจริง
กันพบแล้ว เรากล้าที่จะบอกและเปิดเผยความจริงหรือไม่?
หรือเราจะนั่งทับความจริงเอาไว้ และตายไปกับความจริง

๓) ความจริงกับการให้อภัย: ไม่เป็นไร ลืมเสียเถิด
เมื่อกล่าวถึง “ความจริง” (Truth) มักจะมีคำถามต่อการให้
คุณค่าว่า เป็นความจริงของใคร ของเขาหรือของเรา ในเนื้อแท้
แล้ว ความจริงอาจจะเป็นทั้งความจริงของความจริง กับความ
จริงของความรู้สึก และอาจจะเป็นการป้องกันความลับสน
ดังกล่าว ราชบัณฑิตยสถานจึงให้ความหมายว่า “เป็นอย่าง
นั้นแน่แท้ ไม่กลับเป็นอย่างอื่น เช่น ข้อนี้เป็นจริง ไม่เท็จ
ไม่โกหก ไม่หลอกลวง” ซึ่งเข้าลักษณะ “ความจริงตามเนื้อผ้า”

ในพระพุทธศาสนาแบ่งความจริงออกเป็น ๒ มิติ คือ
ความจริงสมมติกับความจริงปรมัตถ์ ความจริงแบบแรกนั้น

ขึ้นอยู่กับ การให้ค่าของมนุษย์ ภายใต้บริบทของสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย และอื่นๆ เป็นความจริงชนิดที่สามารถประนีประนอมได้ (Compromise Fact) ว่าสังคมจะกำหนดขึ้นเป็นแนวทาง กติกา และกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการรับรู้ ปฏิบัติร่วมกัน และเข้าใจความหมายในทิศทางเดียวกัน ถึงกระนั้น ความจริงชนิดนี้ก็จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับความจริงตามที่เห็น และปรากฏกับบริบทต่างๆ เช่น การตั้งชื่อ หมู่บ้าน และคนก็มักให้สอดคล้องกับรูปลักษณ์ หรือภูมิศาสตร์ ส่วนความจริงประเด็นหลังเป็นความจริงในตัวของมันเองที่ไม่จำเป็นต้องมีใคร หรือสิ่งใดมาให้ค่า เป็นความจริงที่ไม่ตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขหรือการครอบงำของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เราเรียกความจริงชนิดนี้ว่า “ความจริงปรมาตม์” ซึ่งหมายถึงพระนิพพานนั่นเอง

ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันนี้ ในหลาย ๆ สถานการณ์เราไม่ทราบว่ามีสิ่งใดจริงสิ่งใดเท็จ แม้จะพยายามตั้งคณะกรรมการค้นหาความจริงแล้วก็ตาม เหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะกลุ่มขัดแย้งต่างๆ มีชุดความจริงที่แตกต่างกัน และต่างฝ่ายก็มองว่า ความจริงที่ตนเองมีและเป็นนั้นเป็นความจริงที่น่าเชื่อถือมากกว่า และเพื่อที่จะยืนยันว่าข้อสมมติฐานทางความจริงของเราถูก เราจึงพยายามที่จะสร้างวาทกรรมหรือหลักฐานต่างๆ ขึ้นมาเพื่อรองรับความจริงที่เราอ้างถึง

เพื่อให้สมเหตุสมผล มากยิ่งขึ้น อีกทั้งมีน้ำหนักเพียงพอ ต่อการทำลายล้างชุดความจริงที่อีกฝ่ายอ้างขึ้นมา โดยไม่ จำเป็นต้องสนใจความสัมพันธ์ของคู่กรณีว่าจะดีหรือร้ายแต่ ประการใด

เป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ความจริงในสถานการณ์ของ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในขณะนี้จึงเป็นความจริงที่ไม่สามารถ ประนีประนอมได้ เพราะไปสัมพันธ์กับความอยู่รอดของสังคม โดยเฉพาะความปรองดอง ดังนั้น การจะสร้างความปรองดอง ได้อย่างยั่งยืน สิ่งแรกที่จะต้องทำคือ การแสวงหาความจริง ที่มีและเป็นอยู่ในแต่ละกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งและ ความรุนแรง

เป้าหมายสำคัญในการค้นหาได้หมายความว่า เพื่อจะนำมาเป็นเครื่องมือในการทำร้ายกัน หากแต่เมื่อเรา ค้นพบแล้ว เราจะนำความจริงดังกล่าวไปทำอะไร นำไปเป็น เครื่องมือสำหรับ นิรโทษกรรม และการอภัยโทษ หรือนำมา เป็นบทเรียนในการกำหนดทิศทางในการพัฒนาประเทศโดย การออกกฎหมาย การลดความเหลื่อมล้ำ หรือการพัฒนา เศรษฐกิจต่อไป

การแสวงหาความจริงมิได้มีเป้าหมายเพื่อให้เรา “ลืมความจริง” หากแต่นำความจริงมาเป็นเครื่องมือในการ

พัฒนาประเทศชาติและสังคมต่อไป ด้วยเหตุนี้ การให้ภัยจึงไม่ได้หมายถึงการที่เราบอกว่า “ไม่เป็นไร ลืมๆ กันไปเสีย” แต่การให้ภัยคือ เราจะต้องจำให้ได้ว่ามีความจริงอะไรบ้างเกิดขึ้นในอดีต มิได้หมายถึงการให้เราลืมอดีต อดีตจึงควรเป็นบทเรียนที่ทรงคุณค่าที่เราจะต้องกำหนดทำที่ในปัจจุบันเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างมีสุขในอนาคต

๒. เสาคความเป็นกลาง

๑) “กลาง” อย่างไร? ถึงจะเรียกว่า “กลาง” เมื่อวิเคราะห์เกณฑ์เบื้องต้นที่สอดคล้องและเหมาะสมต่อการนำมาเป็นกรอบการอธิบาย และปฏิบัติร่วมกันในสังคม ทั้งในมิติของการสื่อสาร การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมนั้นน่าจะประกอบด้วยตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

(๑) ความเป็นกลางต้องเป็นความถูกต้องเสมอ

(๒) ความเป็นกลางต้องอยู่บนฐานของความยุติธรรม

เสมอ

(๓) ความเป็นกลางต้องไม่มีอคติเสมอ

(๔) ความเป็นกลางต้องเป็นธรรมเสมอ

(๕) ความเป็นกลางต้องอยู่บนหลักการของศีลธรรมเสมอ

“ผู้พิพากษา” คือตัวอย่างของ “ความเป็นกลาง” ที่ดี
ในประเด็นนี้ ความเป็นกลางจึงไม่ได้หมายถึง “ไม่เข้าข้างฝ่ายใด

ฝ่ายหนึ่ง” ผู้พิพากษาจึงไม่ได้ยืนอยู่ตรงกลาง “ระหว่างถูกผิด” หรือ “ระหว่างดีชั่ว” หรือ “ระหว่างขาวกับดำ” (Neutral) แต่เป็นการเข้าข้าง หรือการยืนอยู่บนความถูกต้อง เทียงธรรม ยุติธรรม ไร้อคติ เป็นธรรม (Impartiality) โดยมีเกณฑ์ของศีลธรรมเป็นกรอบในการอ้างอิงสำหรับการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ ด้วยเหตุนี้ กฎเกณฑ์ทางศีลธรรมจึงถือได้ว่า “กลางทั้งศีลและธรรม”

(๑) ความเป็นกลางของศีล “ศีล” ที่เป็นการรอบในการประพฤติปฏิบัติร่วมกันของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคมที่อาจจะแปรรูปไปเป็น “กฎหมาย” และ “กฎเกณฑ์ข้อระเบียบ” ที่กำหนดใช้ร่วมกันในสังคม จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของ “วัฒนธรรมและค่านิยมเชิงบวก” ที่รับรู้ ปฏิบัติ และอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

(๒) ความเป็นกลางของธรรม การออกแบบหลักการของศีล เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกันในสังคมนั้น จะต้องสอดคล้องกับ “ธรรม” ซึ่งเป็นหลักการใหญ่ที่อิงอยู่กับกฎของ “ธรรมชาติ” สอดคล้องกับกระบวนการของธรรมชาติ สอดคล้องกับความเป็นไปของสรรพสิ่งในโลกของความเป็นจริง เป็นความจริงตามธรรมชาติ ที่ไม่มีใคร หรือสิ่งใดผูกขาดกฎเกณฑ์ดังกล่าวได้ ดังนั้น มนุษย์จะต้องเรียนรู้เข้าใจกระบวนการของธรรมชาติ แล้วปฏิบัติตามวิธีการของมนุษย์ให้เป็นไปตามความรู้ความเข้าใจนั้น

จะเห็นได้ว่า การที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม ได้อย่างสันติสุขนั้น ตัวแปรสำคัญต้องเรียนรู้ และเข้าใจ กระบวนการทางธรรมชาติ หรือกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติอย่าง ลึกซึ้ง เพราะจะทำให้มนุษย์สามารถออกแบบ ระเบียบ กฎเกณฑ์ ที่เป็นข้อปฏิบัติร่วมกันได้อย่างครอบคลุม และทั่วถึง กล่าว คือ การเข้าใจความประสมกลมกลืนของธรรมชาติตามหลัก อิทิปัจจยตา จึงมีค่าเท่ากับการอยู่ร่วมกันอย่างประสม กลมกลืนของหมู่มนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม

๒) มายาคติเกี่ยวกับความเป็นกลาง จากการวิเคราะห์ ความเข้าใจของกลุ่มคนทั่วไปเกี่ยวกับคำว่า “เป็นกลาง” นั้น ทำให้พบคำตอบที่น่าสนใจ และที่น่าสนใจเพราะเป็น การตีความที่อาจจะ มีความโน้มเอียงไปสู่ “กลางเทียม” เมื่อนำเกณฑ์ของกลางแท้มาจับ เหตุผลที่ต้องนำกลางแท้มาจับ เพราะกลุ่มคนเหล่านี้มักจะอ้างว่าที่นำเสนอ นั้น ใช้กรอบกลาง แท้มาอ้างอิง ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างดังต่อไปนี้

(๑) สื่อจะต้องไม่เป็นกลาง เพราะหากเป็นกลาง จะเป็นสื่อไม่ได้ การที่นักการสื่อสารหลายคนอธิบายเช่นนั้น ด้วยเข้าใจว่า ความเป็นกลางจะต้องอยู่ ณ กึ่งกลางระหว่าง ขวากับดำ ระหว่างความดีกับความชั่ว ระหว่างความถูกต้องกับความผิด หรือระหว่างคนสองกลุ่ม ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นไปได้ที่จะเลือกที่จะเป็นกลาง การเลือกใช้อาวุธกรรมในลักษณะ

นี่ อาจจะทำให้เข้าใจว่า ความเป็นกลางมิได้มีอยู่จริง เพราะ
ในความเป็นจริงแล้ว ความเป็นกลางจึงอยู่เหนือสภาวะของ
ความเป็นคู่ โดยเฉพาะคู่ขัดแย้งที่เป็นลักษณะของกลุ่มไปสู่
ความถูกต้องความยุติธรรมและความเป็นธรรม

(๒) การเป็นกลางจะต้องมีลักษณะเท่าๆ ระหว่าง
ชาวกับดำ การมองในลักษณะนี้ เป็นการประนีประนอมของ
กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่ใช้เป็นกรอบในการแลกเปลี่ยน
แต่ในความเป็นจริงแล้วคำว่า “เป็นกลาง” นั้น จะประนีประนอม
ไม่ได้ เราจะประนีประนอมกับสังจธรรมที่เน้นความชอบธรรม
และความถูกต้องไม่ได้ ฉะนั้น การอยู่ระหว่างชาวกับดำ จึง
เป็นกลางที่พยายามจะเอาตัวรอดแบบไม่ยั้งยืน เพราะถึงเวลา
หนึ่งเมื่อเกิดความไม่ลงตัวของผลประโยชน์และความต้องการ
จำเป็นต้องมาประนีประนอมกันครั้งแล้วครั้งเล่า

(๓) การเป็นกลาง คือวางใจุเบกขาไม่เข้าข้างฝ่ายใด
ฝ่ายหนึ่ง อุเบกขาหมายถึง การใช้ปัญญาเข้าไปพินิจพิเคราะห์
เหตุ ผล ตน ประมาณ กาล ชุมชน และบุคคลต่างๆ ว่าควรจะ
เข้าไปเกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร เวลาใด จึงจะถูกต้อง และ
สมควรแก่เหตุ และผลที่จะเกิดตามมา ฉะนั้น การวางเฉย
โดยไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่งนั้น อาจจะทำให้ดูประหนึ่งว่ามีความ
เป็นกลาง แต่อาจจะทำให้เกิดคำถามว่า เป็นการเพิกเฉยต่อ
ศีลธรรม ความจริงที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ด้วยเหตุนี้ การไม่

วิพากษ์วิจารณ์หรือตั้งคำถามอาจจะเห็นว่าดำรงความเป็นกลาง อาจจะทำให้สูญเสียโอกาสในการพัฒนาบุคคล กลุ่มบุคคล หรือสังคมในภาพรวมได้เช่นกัน

๓. เสาคความรับผิดชอบ

ในขณะที่นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนที่กำลังเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง จนนำไปสู่ความรุนแรงตามที่ปรากฏในสังคมไทยนั้น ตัวแปรสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง คือ “การสื่อสาร” โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การสื่อสารที่ขาดความสำนึก และรับผิดชอบต่อ” ของกลุ่มคนต่างๆ ที่ “มุ่งเน้นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าความผาสุกของพลเมืองในสังคม”

คำถามมีว่า เราควรจะมีข้อกำหนดหรือกรอบในการสื่อสารอย่างไร จึงจะทำให้ให้นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน มีความสำนึกรับผิดชอบต่อความเป็นไปของสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงประเทศชาติ และจากการสัมมนาการประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึกทำให้พบคำตอบที่น่าสนใจ และนำไปกำหนดเป็นค่านิยมแห่งชาติ ดังนี้

๑) การทดแทนคุณแผ่นดิน การตระหนักรู้ในคุณค่าของแผ่นดินไทยซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยให้ชีวิตเลือดเนื้อ และสิ่งทีบูรพมหากษัตริย์ ปู่ย่าตายายจากรุ่นสู่รุ่นที่ได้เพียรพยายามในการพัฒนาชาติไทยมาจนถึงปัจจุบันนี้ การเข้าใจคุณค่าดังกล่าวจะ

นำไปสู่การแสดงออกเพื่อทดแทนคุณโดยการสร้างสรรค์จริง
สิ่งดีงามให้เกิดขึ้น และสานต่อปณิธานความเสียสละทุ่มเทใน
ลักษณะดังกล่าวสืบต่อไป ฉะนั้น การจะคิด หรือกระทำการสิ่งใด
จำเป็นจะต้องตระหนักรู้ผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อชาติบ้านเมือง

๒) รักเมืองไทยโดยการทำตอบแทนไทยด้วยใจจริง
ความรักเมืองไทยตามแนวทางนี้มีได้หมายถึงความเป็น
ชาตินิยมแบบสุดโต่งโดยขาดสติและปัญญา หากแต่เป็นความรัก
คุณค่าของความเป็นไทยทั้งวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงาม
รวมไปถึงความรักแบบพี่น้องและญาติสนิท การตระหนักรู้
คุณค่าดังกล่าวจะนำไปสู่การวางท่าทีที่เป็นบวกต่อกันทั้งการคิด
การสื่อสาร และการแสดงออกต่อกันทางกาย

๓) เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มนุษย์มีคุณค่า
และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ทุกคนล้วนรักความสุข
เกลียดความทุกข์เช่นเดียวกัน ในขณะที่เดียวกัน ทุกคนล้วน
ปรารถนาการแสดงออกในเชิงการเคารพ และให้เกียรติ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่ง การเคารพในความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา
ความเชื่อ และภาษาที่แตกต่างกัน

๔) ไม่ทรยศศดโกง คือ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
โดยไม่ได้ตระหนักรู้ และใส่ใจต่อความอยู่รอดของสังคม
การดำเนินธุรกิจ หรือกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้น มิควรมุ่งเน้น
เฉพาะผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายจนไม่ใส่ใจต่อวิธีการและความ

สัมพันธ์ต่อกันคนอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม ฉะนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่กลุ่มคนต่าง ๆ จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อความเป็นไปของสังคมโดยภาพรวม

๕) ความมีจิตอาสา หรือความมีจิตสาธารณะ ถือได้ว่าเป็นวิถีประชาธิปไตย ซึ่งเป็นสิ่งที่ยึดโยงกับสังคมไทย มาอย่างต่อเนื่องและยาวนานดังที่ปรากฏในประเพณีสงกรานต์ เกี่ยวข้าว การดำนา และประเพณีต่าง ๆ เป็นจำนวนมากที่ฝังแน่น มาพร้อมกับวัฒนธรรมการให้ ถึงกระนั้น แนวทางเหล่านั้น อาจจะสะท้อนในสังคมแบบเกษตรกรรม อย่างไรก็ดี นับได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการแสดงออกซึ่งไมตรีที่ดีต่อการเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ในสังคมที่ประสบกับความทุกข์ โดยการหยิบยื่นความสุขให้แก่กันและกัน

คำนิยามทั้ง ๕ ประเด็นดังกล่าวข้างต้น ได้สะท้อนให้เห็นถึง “ความสำนึกรับผิดชอบต่อชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ” ไม่ว่าจะเป็นการทดแทนคุณแผ่นดินด้วยการ ความกตัญญูทดแทนประเทศชาติโดยการไม่ทรยศต่อโกง แผ่นดินบ้านเกิด ความเคารพในศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นคนไทย และร่วมแรงร่วมใจมีจิตอาสาในการพัฒนา สังคม และประเทศชาติให้รุ่งเรืองเพื่อที่จะส่งมอบอนาคตของ ประเทศไทยให้แก่อนุชนรุ่นต่อไป

๔. เสือแห่งความรัก

๑) สื่อสารทางการเมืองอย่างไร? จึงจะเรียกว่า “สื่อแห่งรัก” การสื่อสารทางการเมืองในหลายสถานการณ์มักจะได้รับการตั้งข้อสังเกตว่า “ยั่วยุให้เกิดความขัดแย้งและความรุนแรง” จนนำไปสู่การ “แบ่งฝักแบ่งฝ่าย” และ “แบ่งสีและแบ่งข้าง” อย่างไรก็ตาม ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เกิด “ความปรองดองและอยู่ร่วมกันความเข้าใจ และเป็นหนึ่งเดียว” คือ “การสื่อสารด้วยความรัก”

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบสำคัญในการปฏิบัติเป็นค่านิยมร่วมในการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความปรองดอง ดังต่อไปนี้

๑) การให้ สังคมไทยตั้งแต่อดีตเป็น “สังคมอโยธยาศิลโยธยาน” ซึ่งมักจะสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับ “การให้” จนเกิดการรับรู้ว่าเป็น “สังคมแห่งการให้” ดังจะเห็นได้จากประโยคพื้นบ้านว่า “ไปไหนมาทานข้าวหรือยัง” หรือ “มากินข้าวด้วยกันไหม” ท่าทีเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมแห่งการแบ่งปัน ช่วยเหลือเกื้อกูล และเอื้อเพื่อเอื้อแก่ซึ่งกันและกัน ในความเป็นจริงแล้ว วัฒนธรรมการให้นั้นเป็นวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเชื่อมสมานกลุ่มคนต่าง ๆ ให้ตระหนักรู้และใส่ใจในคุณค่าและความสำคัญของเพื่อนมนุษย์ เพราะการให้เป็นการผ่อนคลายความเห็นแก่ตัวเพื่อให้ได้สิ่งที่ดีตนเองปรารถนา โดยมีได้ใส่ใจต่อความทุกข์ของเพื่อนร่วมชาติ

๒) ยิ้มสยาม เมื่อประชาชนในชาติเรียนรู้และใส่ใจต่อการให้อย่างไร้เงื่อนไข ย่อมนำไปสู่วัฒนธรรมที่ดีงามในลำดับต่อมา นั่นคือ “วัฒนธรรมแห่งการยิ้ม” จนทำให้ประเทศไทยได้รับการเรียกชื่อว่า “ดินแดนแห่งรอยยิ้ม” (Land of Smile) จุดเด่นของการยิ้มแย้มแจ่มใส นั้น ทำให้บรรยากาศในการอยู่ร่วมกันและการทำงานมีความเป็นมิตรกันมาก สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคจะนำไปสู่การแก้ไขเพราะกลุ่มยิ้มแย้มและเปิดใจที่จะพูดคุยและแสวงหาทางเลือกร่วมกัน

๓) เอาใจเขามาใส่ใจเรา สิ่งที่ต้องเฝ้าระวังและสัมพันธ์กับ “ยิ้มสยาม” คือ บรรยากาศของวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เน้น “สมบัติผู้ดี” ที่สะสมความเกรงอกเกรงใจ และการใส่ใจต่อคนอื่น ๆ ในสังคม แง่มุมเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยมีวัฒนธรรมของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

๔) การไม่เบียดเบียน ต่อเนื่องจากการเอาใจเขามาใส่ใจเรานั้น ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญต่อ “การไม่เบียดเบียนคนอื่นหรือสิ่งอื่น” ที่จะนำเสนอในบริบทนี้ แนวคิดพื้นฐานจากประเด็นนี้เกิดจากการตระหนักรู้ว่า เรารักความสุขเกลียดกลัวความทุกข์ฉันทิ คนอื่นล้วนรักสุขเกลียดกลัวความทุกข์ ฉันทิเหมือนกัน การตระหนักรู้ถึงความจริงเช่นนี้จะนำไปสู่การเอาใจเขามาใส่ใจเรามากยิ่งขึ้น ทั้งในมิติของการคิด การสื่อสาร และการแสดงออกต่อคนอื่น การตระหนักรู้ความ

สุขหรือความทุกข์ที่จะเป็นผลสืบเนื่องต่อคนอื่นนั้น จะทำให้
มนุษย์มีความเคารพ และให้เกียรติแก่บุคคลอื่น หรือสิ่งอื่น
มากยิ่งขึ้น

๕) การให้อภัย วัฒนธรรมการให้อภัยนั้น ถือได้ว่าเป็น
เป็นวัฒนธรรมพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันในฐานะที่ “มนุษย์คน
หนึ่ง” เพราะโดยธรรมชาติแล้ว แม้มนุษย์จะได้ชื่อเป็นสัตว์
ประเสริฐ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นสัตว์โลกชนิดหนึ่งที่สามารถมีโอกาส
กระทำในสิ่งที่ผิดพลาดบกพร่องได้เช่นเดียวกัน การให้อภัย
ซึ่งหมายถึง “การให้ความไม่กลัว” โดยมีนัยครอบคลุมถึง (๑)
การป้องกันความขัดแย้ง (Prevention) โดยการให้ความไม่มียภัย
หรือความไม่กลัวแก่คนอื่น หรือความปลอดภัยแก่คนอื่น หรือ
สิ่งอื่น อันหมายถึงทำที่ที่เรา หรือมนุษย์อยู่ใกล้กับสิ่งใด หรือ
ผู้ใดแล้ว สิ่งนั้น หรือผู้นั้น ไม่กลัว หรือรู้สึกว่าการกำลังนำภัย
มาสู่เขา (๒) การเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง (Transformation)
โดยการให้อภัย กล่าวคือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งอภัยโทษ
หรือให้อภัยโทษ หรือยกโทษ รวมไปถึงการรับคำขอโทษ หรือ
รับคำขอขมาจากบุคคลที่เคยกระทำให้ตัวเองมีความทุกข์อย่าง
ใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้มีโอกาสเริ่มต้นไปสู่อนาคต
ที่เต็มไปด้วยคุณค่าและมีความหมายต่อไป

วัฒนธรรมทั้ง ๕ ประเด็นข้างต้นนั้น แม้อาจจะไม่ครอบคลุมทั้งหมด แต่เชื่อมั่นว่าน่าจะสามารถนำมาเป็นเกณฑ์ในการอ้างอิง และเป็นกรอบในการดำเนินการเพื่อสร้างค่านิยมแห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อความปรองดองในสังคมไทยปัจจุบัน

๒) ความรักนำไปสู่ความปรองดองได้อย่างไร?
“สังคมไทยไม่เคยไร้ซึ่งความรัก” วลีนี้ได้รับการพิสูจน์ทราบมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานทั้งจากประชาชนชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่ตระหนักรู้ถึงคุณค่าดังกล่าว คำถามมีความรักดังกล่าวได้แฝงเร้นเอาไว้ซึ่งนัยที่น่าสนใจอย่างไรบ้าง
“ความรัก” โดยทั่วไปมักจะมีนัยสองประการคือ ความรักที่ต้องการรักตอบ และความรักที่ไม่ต้องการรักตอบ ประการแรกเป็นความรักที่มีเงื่อนไข และมีข้อผูกพันบางประการระหว่างผู้/สิ่งที่ถูกรักกับผู้/สิ่งที่รัก ในขณะที่ความรักในประเด็นหลังนั้น เป็นความรักที่ไร้เงื่อนไข ไร้การต่อรอง และไร้การเรียกร้องเพื่อให้รักตอบ

ความรักทั้งสองประการนี้ ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะความรักจะทำหน้าที่ในการเชื่อมสมาน และร้อยรัดกลุ่มมนุษย์ที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา ความเชื่อ ภาษา และอาชีพต่างๆ ให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างประสมกลมเกลียวกันมากยิ่งขึ้น

ในโลกของความเป็นจริงนั้น “เป็นไปได้ไม่ได้เลยที่มนุษย์จะรักคนอื่นมากกว่ารักตัวเอง” ด้วยเหตุผลนี้ ธรรมชาติจึงบังคับให้มนุษย์ทุกคนต้องรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน คำถามที่สำคัญคือ “เพราะเหตุใด? มนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมจึงจำเป็นต้องรักผู้อื่น” คำตอบคือ “เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งไม่สามารถอยู่คนเดียวในโลกนี้ได้” ฉะนั้น การที่มนุษย์รักคนอื่น จึงมีค่าเท่ากับให้ผู้อื่นได้กลับมารักเรา การรักผู้อื่นในเชิงคณิตศาสตร์จึงมีค่าทั้งไปและกลับ

จากเหตุผลดังกล่าว มนุษย์มีความจำเป็นต้องเปิดพื้นที่ของความรัก โดยการสร้างมูลค่าเพิ่ม และขยายพื้นที่จาก “ความรักตัวเอง” และ “ความรักที่มีเงื่อนไข” ไปสู่ “ความรักผู้อื่น” ที่เป็น “รักแบบไร้เงื่อนไข” ซึ่งความรักประเภทหลังจะทำให้ความรักมีพลังมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการขยายพื้นที่ให้เป็น “รักสากล” มากยิ่งขึ้น

เมื่อใดความรักได้แปรรูปเชิงพลังงานไปสู่ความเป็นสากลมากยิ่งขึ้น เมื่อนั้นเราก็จะเปิดพรมแดนของความเกลียดชังออกมาเพื่อให้พลังของความรักเข้าไปเจือจางมากยิ่งขึ้น ผลที่จะเกิดตามมาคือการฟื้นฟูความสัมพันธ์เชิงบวกของกลุ่มต่างๆ ที่เห็นต่างให้มีโอกาสได้เรียนรู้และศึกษาความคิดและอุดมการณ์ของผู้อื่นโดยไม่พยายามที่เปลี่ยนเขาให้เป็นเรา แต่ให้เกียรติ และเคารพในความเป็นอัตลักษณ์ของบุคคลอื่น

๕. เสอแห่งความสามัคคี

หากถามว่า “สิ่งใดคือเป้าหมายสำคัญต่อการในการสื่อสารทางการเมือง” กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้คำตอบที่ค่อนข้างคล้ายคลึงกันว่า “ความสามัคคี” ซึ่งหมายความว่า “การสื่อสารทางการเมืองของนักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนนั้น ต้องเป็นไปเพื่อการสร้างความสมัคสมานสามัคคีของกลุ่มชนต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันภายในชาติ”

ความสามัคคีนั้น แปลว่า “ความพร้อมเพรียงกัน ทั้งการคิด การพูด และการแสดงออกทางกาย” ซึ่งไม่ได้หมายถึง การสมยอม หรือการเชื่อฟังของผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าต่อผู้ที่มีอำนาจมากกว่า หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งสั่งให้คนอื่นกลุ่มต้องแสดงความพร้อมเพรียง สำระสำคัญในประเด็นนี้ จุดเริ่มต้นอยู่ที่ความเห็นพ้องต้องกันของกลุ่มต่างๆ ต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการอย่างใดอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการแสวงหาฉันทามติร่วมกัน เมื่อได้ข้อสรุปร่วมกันแล้ว จึงจะนำไปสู่การกำหนดท่าทีการสื่อสารทั้งการพูด และการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน เพื่อให้การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองก้าวหน้าและสร้างความผาสุกทั้งทางกาย และเกิดสันติสุขแก่กลุ่มคนต่างๆ ในประเทศชาติที่เรอาอาศัยอยู่ร่วมกัน

สามัคคีตามแนวทางดังกล่าว จึงหมายถึง “ความปรองดอง” (Reconciliation) ในอีกความหมายหนึ่งที่เป็น

เป้าหมายหลักในการสื่อสารทางเมือง ตัวผู้สื่อ วิธีการ เครื่องมือในการสื่อ ข้อมูลที่จะสื่อ และเป้าหมายในการสื่อ จะต้องเป็นไปเพื่อการสร้างความปรองดอง หรือเพื่อให้เกิดความสามัคคีทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ ทุกคนที่กำลังเข้าสู่บริบทในการควรตระหนักว่า หากสิ่งที่จะสื่อสารนั้น ไม่จริง ไม่มีประโยชน์ ขาดเมตตา และไม่ก่อให้เกิดความสามัคคี หรือความปรองดอง ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะสื่อสารสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น

เป้าหมายสำคัญต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อให้เกิดบรรยากาศความสามัคคีปรองดองนั้น มีดังนี้

๑) ไผ่รวมกอ (Unity) ลักษณะของไผ่รวมกอสามารถอธิบายเชิงเปรียบเทียบว่า กิ่งไผ่เมื่อมีเพียงลำเดียวสามารถหักโค่นได้ง่าย แต่เมื่อใดกิ่งไผ่รวมกันหลายๆ ลำ รวมเป็นมัดเป็นกอแล้ว การจะหักทำลายย่อมทำได้ยาก มนุษย์ก็เช่นกัน หากอยู่ตามลำพัง เมื่อเจออุปสรรคใดๆ ย่อมมีอาจต้านทานเอาไว้ได้ แต่เมื่อใดมนุษย์รู้จักรวมตัวเป็นกลุ่ม ความสามัคคีย่อมเกิดขึ้น หากต้องเผชิญหน้ากับอุปสรรคต่างๆ ย่อมเป็นเรื่องง่ายที่จะผ่านพ้นไปได้

๒) ประสมกลมเกลียว (Harmony) ความประสมกลมเกลียวมีนัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เห็นถึงความประสานสอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียวประดุจการเล่นดนตรีไทยเป็นวง ซึ่งมีการประสานบรรเลงทั้งฉิ่ง กลอง ฆ้อง ระนาด แตร และปี่พาทย์

จึงจะทำให้เสียงในการละเล่นเกิดความกังวล การอยู่ร่วมกัน การทำงานร่วมกัน หรือการสื่อสารของกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม จำเป็นต้องอาศัยท่วงทำนองที่เป็นไปเพื่อสร้างความกลมเกลียว และกลมกลืนมากกว่าการสื่อสารที่นำไปสู่ความแตกแยก ในความกลมกลืนนั้น แม้ว่าเสียงของดนตรีอาจจะมีเสียงแตกต่างกัน แต่ความเป็นจริงแล้วความแตกต่างของเสียงดนตรี คือความงดงาม และความไพเราะของเส้นเสียงแต่ละเส้น

๓) มิตรภาพในเป็นเพื่อนเป็นพี่เป็นน้อง และการยอมรับความแตกต่าง (Fraternity) ในแนวทางนี้ สามัคคี ที่มีนัยถึงว่าในความเป็นพี่เป็นน้องจะต้องมีความพร้อมเพรียง หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเหมือนกันเท่านั้น โดยไม่สามารถเห็นต่าง หรือกระทำแตกต่างไม่ได้ จุดเริ่มแรกก่อนที่จะได้ฉันทามตินั้น ทุกคนย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะแสดงความเห็น และความต้องการของตัวเองและกลุ่มได้ แต่สิ่งเหล่านั้นจะผ่านการหลอมรวมจุดเด่นต่าง ๆ เพื่อให้ได้บทสรุปที่ถือว่าดีที่สุดของกลุ่มคนหรือสังคมนั้น เพื่อเป็นหลักในการยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน จะเห็นว่าจุดเด่นของความสามัคคีคือทุกคนสามารถเห็นต่างกันได้ โดยการพัฒนาความต่างให้กลายเป็นคุณค่าเพิ่มที่จะพัฒนาสังคมให้เป็นประชาธิปไตยที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างได้อย่างมีความสุขต่อไป

เมื่อก้าวโดยสรุปแล้ว เกณฑ์สำคัญที่จะชี้วัดความ
สามัคคีนั้นควรประกอบด้วยตัวแปรสามประการคือ ความเป็น
หนึ่งเดียวประดุจไฟรวมก่อ ความประสมกลมเกลียวระหว่าง
กลุ่มคนต่าง ๆ และความเป็นพี่เป็นน้องที่สามารถอยู่ร่วมกัน
ท่ามกลางความแตกต่างได้อย่างมีความสุข

อนาคตปัญญาสตมภ์ อนาคตของประเทศไทย

ปัญญาสตมภ์ ซึ่งหมายถึงเสาหลัก ๕ เสาที่แสดงค่านิยม
แห่งชาติต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง
นั้น เกิดขึ้นมาเพื่อตอบโจทยวิฤติการณ์เกี่ยวกับค่านิยมใน
เชิงลบต่อการสื่อสารทางการเมืองในยุคปัจจุบัน ที่นักการเมือง
สื่อมวลชน และประชาชนที่พยายามใช้การสื่อสารเป็น
เครื่องมือสำคัญในการนำเสนอทัศนคติเกี่ยวกับความเป็นไป
ของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

แม้ว่า พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี
จะพยายามให้แนวทางการดำเนินชีวิตตามที่ปรากฏในสารัน
วันวิสาขบูชาโลกปีพุทธชยันตี ๒๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ของ
พระพุทธเจ้าว่า “เราควรใช้หลักสัมมาวาจาพูดสนทนาแต่ใน
สิ่งที่สร้างสรรค์ดีงาม” ถึงกระนั้น ในหลาย ๆ สถานการณ์ที่
ปรากฏในสังคมไทย กลุ่มคนทั้งสอง คือ นักการเมือง สื่อมวลชน
และประชาชนมิได้มีจุดมุ่งหมายที่จะสื่อสารเพื่อ “บ้านเมือง”

หากแต่เป็นการสื่อสารเพื่อประโยชน์ทาง “การเมือง” ฉะนั้น เราจึงเห็นว่า ความขัดแย้ง และความรุนแรงได้เกิดขึ้นตามมา ภายหลังจากการสื่อสารเหล่านั้น

ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาค่านิยมหลัก ให้การสื่อสารนั้นสอดคล้องความเป็นจริงตามที่เป็นจริง และเป็นชุด ของข้อมูลที่เป็นจริง เหมาะสมแก่เหตุ ผล ตน ประมาณการ ชุมชน และบุคคล มีประโยชน์ เต็มเปี่ยมไปด้วยความรัก และ ก่อให้เกิดความสามัคคีปรองดองแก่กลุ่มต่างๆ ที่อยู่ร่วมกันใน สังคม ดังที่นางไอรีนา โบโคว่า ผู้อำนวยการองค์การยูเนสโก ได้กล่าวไว้ว่า “คำพูดที่มีประโยชน์คำเดียวที่คนฟังแล้วก่อให้เกิด สันติภาพย่อมดีกว่าคำพูดที่ไร้ประโยชน์ตั้งพันคำ”

อย่างไรก็ดี การสื่อสารทางการเมืองของกลุ่มคน จำนวนมากมักจะใช้ภาวะ “อำนาจเหนือ” (Power Over) มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนการรับรู้ของกลุ่ม คนทั่วไปโดยใส่ความเป็น “ตัวตน” เข้าไปในเนื้อหาสาระที่ พยายามจะนำเสนอ ซึ่งในประเด็นนี้ ศ.ดร.คณิต ธิ นคร ได้ชี้ว่า “สังคมไทยเป็นสังคมแบบอำนาจนิยมขึ้นชม การทบโตะ ซึ่งค่านิยมแบบนี้ทำให้ง่ายต่อการเลือกข้างแบบ สุดโต่งต่างๆ ที่ยังไม่ฟัง ไตร่ตรองและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ให้เข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วนแท้ ด้วยเหตุผลเช่นนี้ จึงทำการ พัฒนาประชาธิปไตยไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรจะเป็น เมื่อนำไป เปรียบเทียบกับประเทศต่างๆ ที่พัฒนาระบอบประชาธิปไตย

มาพร้อมกับประเทศไทย”

จากวิกฤติการณ์ดังกล่าว ท่านจึงเสนอว่า “ความจริงคือรากเหง้าของการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ” เพราะความจริงจะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือและและความไว้วางใจ ท่านยกตัวอย่างว่า “ผู้พิพากษาอยู่ได้เพราะความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจที่ประชาชนยอมรับได้ต่อคำพิพากษาอย่างมีภาวะวิสัย” หากมองตามแนวทางนี้ ความจริง ความเชื่อ และความไว้วางใจ เป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ดังนั้น การสื่อสารทั้งจากนักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนเพื่อให้เกิดความสงบสันติจึงมีความจำเป็นจะต้องนำเสนอ “ความรู้” ซึ่งเป็นความรู้ที่อยู่บนฐานของ “ความจริงและความถูกต้อง” เพื่อให้กลุ่มคนต่าง ๆ มีทัศนคติและเข้าใจอย่างถูกต้อง อีกทั้งมีความเป็นกลางในการนำเสนอโดยปราศจากอคติ

ในขณะที่ นายบัน คี มูน เลขาธิการองค์การสหประชาชาติ ได้ย้ำให้สังคมโลกตระหนักรู้ในสาส์นวันวิสาขบูชาโลกปี ๒๕๕๕ ว่า “วิธีที่จะเปลี่ยนแปลงโลก คือการเปลี่ยนธรรมชาติของมนุษย์โดยการทำความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและการทำงานร่วมกันของคนทั่วโลกที่จะร่วมกันพัฒนาปัจจัยแวดล้อมในโลกและพัฒนาคนที่อาศัยอยู่ในโลกไปด้วย พร้อมๆ กัน” แง่มุมดังกล่าวเป็นการสะท้อนให้การพัฒนาปัจจัยแวดล้อม และคนให้ประสานสอดคล้องกันเป็นหนึ่งเดียว โดยมีให้ปัจจัยภายนอกเข้ามาทำลายคุณค่าภายในของตัวมนุษย์

จากกรอบแนวคิดดังกล่าว ก่อให้เกิดแง่มุมเชิงบวกที่จะนำไปสู่การพัฒนา “ปัญญาสตมภ์” ซึ่งเป็นเสาทั้งห้า คือ ความจริง ความเป็นกลาง ความรับผิดชอบ ความรัก และความสามัคคี ให้กับกลุ่มคนทั้ง ๓ คือ นักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชน ได้ใช้เป็น “ค่านิยมแห่งชาติ” ต่อการสื่อสารทางการเมืองเพื่อสร้างความปรองดอง โดยนำปัจจัยแวดล้อมในเชิงบวกทางกาย ภาษาท่าทาง และวิถีคิดมาเป็นเครื่องมือสำคัญสื่อสารโดยตระหนักรู้ในคุณค่า และศักดิ์ศรีของความเป็นคน

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว การอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่างนักการเมือง สื่อมวลชน และประชาชนนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ตระหนักรู้ในคุณค่าของการเอาใจเขามาใส่ใจเรา เพราะถือได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญต่อ “การไม่เบียดเบียนเพื่อนร่วมโลก” ประเด็นคือ “เรารักความสุขเกลียดกลัวความทุกข์กันใด คนอื่นล้วนรักสุขเกลียดกลัวความทุกข์กันนั้นเหมือนกัน” การตระหนักรู้ถึงความจริงเช่นนี้จะนำไปสู่การเอาใจเขามาใส่ใจเรามากยิ่งขึ้น ทั้งในมิติของการคิด การสื่อสาร และการแสดงออกต่อคนอื่น การตระหนักรู้ความสุขหรือความทุกข์ที่จะเป็นผลสืบเนื่องต่อคนอื่นนั้น จะทำให้มนุษย์มีความเคารพ และให้เกียรติแก่บุคคลอื่น และอยู่ร่วมกันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

แถมุดังกล่าวสอดคล้องกับคำกล่าวของ มหาตมะ คานธี ที่ว่า “โลกทั้งผองพี่น้องกัน” ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่มนุษย์ทุกคนต้องรักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน คำถามที่สำคัญคือ “เพราะเหตุใด? มนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ในสังคมจึง ‘จำเป็น’ จะต้องรักผู้อื่น” คำตอบที่สอดคล้องกันในประเด็นคือ “เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมซึ่งไม่สามารถอยู่คนเดียวในโลกนี้ได้” ฉะนั้น การที่มนุษย์รักคนอื่น จึงมีค่าเท่ากับให้ผู้อื่นได้กลับมารักเรา การรักผู้อื่นในเชิงคณิตศาสตร์ จึงมีค่าทั้งไปและกลับ จากเหตุผลดังกล่าว การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันบนฐานของความสามัคคีปรองดองนั้น มนุษย์มีความจำเป็นต้องเปิดพื้นที่ของความรัก โดยการสร้างมูลค่าเพิ่ม และขยายพื้นที่จาก “ความรักตัวเอง” และ “ความรักที่มีเงื่อนไข” ไปสู่ “ความรักผู้อื่น” ที่เป็น “รักแบบไร้เงื่อนไข” ซึ่งความรักประเภทหลังจะทำให้ความรักมีพลังมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็น “ความรักสากล” และไร้ขีดจำกัดในระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน •

